

הטרור הפלסטיני נגד ישראל בשנת 2023: מאפיינים ומגמות

מאי 2023

עיקרים

כללי¹

בשנת 2023 חלה עלייה משמעותית בהיקף הטרור. במהלך השנה בוצעו 179 פיגועים משמעותיים לעומת 86 בשנת 2022.² 27 פיגועים בוצעו בשטח ישראל (לעומת 16 פיגועים בשנת 2022). בפיגועים נהרגו 43 בני אדם (37 אזרחים ושישה אנשי כוחות ביטחון). זאת, לעומת 30 אזרחים שנהרגו במהלך השנה הקודמת. גם השנה מבין הפיגועים בלטו פיגועי הירי. סה"כ בוצעו במהלך השנה 108 פיגועי ירי המהווים כ-60% מכלל הפיגועים (לעומת 46 בשנת 2022). כמו כן בוצעו 35 פיגועי דקירה (כ-19% מכלל הפיגועים); עשרים פיגועי דריסה (כ-11% מכלל הפיגועים); חמישה פיגועי פיצוץ מטען; וחמישה פיגועים משולבים. לזאת יש להוסיף, כמה אלפי אירועי ידוויי אבנים וכמה מאות אירועים של השלכת בקבוקי תבערה. יש גם לציין פעילות טרור שבוצעה נגד כוחות הביטחון הישראלים בעת פעילות מבצעית, אשר לא כולה תועדה.

◀ במהלך שנת 2023 נמשכה העלייה המשמעותית בפעילות במסגרת מה שהרשות הפלסטינית מכנה "ההתנגדות העממית".³ במסגרת זו הופעלה אלימות, אשר התקיימה ביוזמת מפגעים בודדים, התארגנויות מקומיות או ארגוני טרור "ממוסדים". בכירי הרשות הפלסטינית, ובראשם אבו מאזן, המשיכו לעודד פעילות מסוג זה וחילקו שבחים למבצעים, גם כאשר באירועים הללו נפגעו אזרחים ישראלים.

◀ ניתן להבחין במספר מאפיינים חדשים בפעילות הטרור בשנת 2023:

◆ **היקף הטרור: חלה עלייה משמעותית במספר הפיגועים שבוצעו בשטחי יהודה שומרון ושטח ישראל.** במהלך השנה בוצעו יותר מפי שניים פיגועים לעומת השנה שעברה שצויינה אף היא כשנה בה

¹ בשל מלחמת חרבות ברזל שפרצה ב-7 באוקטובר 2023 יצא סיכום שנת 2023 באיחור ניכר ובמתכונת מקוצרת והוא אינו כולל את סיכום הטרור ברצועת עזה.

² "פיגועים משמעותיים" מוגדרים על-ידי מרכז המידע כפיגועי ירי, דקירה, דריסה והטמנת מטענים או פיגועים משולבים. לא נכללים בהם ידוויי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה. הנתונים גם אינם כוללים אירועי ירי נגד כוחות צה"ל בעת פעילות סיכול ומנע ביהודה ושומרון.

³ ראו פרסום מרכז המידע מ-17 בינואר 2018: "החלטות המועצה המרכזית של אש"פ ונאום הפתיחה של אבו מאזן קראו להמשך "ההתנגדות העממית בדרכי שלום" (קרי, הטרור העממי) ואף לחיזוקה. כבעבר, הוצג הטרור העממי, במסגרתו נעשה שימוש באלימות ובטרור, כ"התנגדות עממית בדרכי שלום".

חלה עלייה במספר הפיגועים. במסגרת העלייה הכללית במספר הפיגועים, חלה גם עלייה במספר הפיגועים שבוצעו בשטח ישראל.

◆ **קטלניות הטרור:** במקביל לעלייה בהיקף הפיגועים חלה גם **עלייה משמעותית במספר ההרוגים והפצועים**. בשנת 2023 נהרגו בפיגועי הטרור 43 בני אדם, 37 אזרחים ושישה אנשי כוחות ביטחון, לעומת שלושים בשנת 2022 וארבעה בשנת 2021.

◆ **מתווה הפיגועים:** גם השנה נמשכה המגמה שהחלה בשנת 2022 של **עלייה במספר פיגועי הירי** לעומת פיגועי הדקירה שהיו המתווה הנפוץ ביותר בשנים הקודמות ואפיינו את פעילות המפגעים הבודדים. יתכן והעלייה במספר הפיגועים במתווה זה קשורה לתופעת צמיחת ההתארגנויות וכניסתם מחדש של הארגונים "הממוסדים" למעגל הטרור בשטחי יהודה ושומרון. כמו כן השנה, זו לראשונה, זוהה ניסיון לשגר רקטות מאזור ג'נין לעבר ישובים בישראל. לפי שעה הרקטות המאולתרות לא הצליחו לגרום לנזק, אולם יתכן שמדובר במגמה שיש לקחת בחשבון. כמו כן אותר ניסיון בודד לשגר רחפן.

◆ **מבצעי הפיגועים:** שלא כבשנים קודמות אז בוצעו רוב הפיגועים על ידי פעילים עצמאיים ("תופעת המפגע הבודד") ופעילי התארגנויות בעלות אופי מקומי דוגמת גדוד ג'נין, גדוד שכם והתארגנויות נוספות,⁴ **בלטו השנה פיגועים שבוצעו על ידי פעילי הארגונים "הממוסדים" דוגמת חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין**. התופעה בלטה במיוחד בחודשים שלאחר תחילת מלחמת "חרבות ברזל". בהקשר זה יש לציין שחמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין המשיכו גם השנה לבסס את מעמדם בציבור הפלסטיני כמי שמגנים על ירושלים, על המקומות הקדושים לאסלאם ועל אזרחי מזרח ירושלים הפלסטינים.

◆ **פיגועים במהלך ימי הלחימה בדרום:** בשלושת החודשים הראשונים של מלחמת "חרבות ברזל" (אוקטובר – דצמבר, 2023) לא חלה עלייה משמעותית במספר הפיגועים שבוצעו ביהודה ושומרון ומספרם עמד על הממוצע החודשי שאפיין את החודשים שקדמו למלחמה. **סביר שלפעילות הסיכול האינטנסיבית, שביצעו כוחות הביטחון הישראליים בשטחי יהודה ושומרון מאז פרוץ המלחמה, יש תרומה נכבדה לכך**.

◆ **הרשות הפלסטינית:** גם השנה נמשכה תמיכת הרשות הפלסטינית במבצעי הפיגועים, כולל פיגועים קטלניים. התמיכה באה לידי ביטוי בעיקר במתן סיוע מדיני והסברתי לטרור העממי, ביקורי ניחומים שערכו בכירי הרשות בבתי המשפחות, משכורות נדיבות שהוענקו למחבלים בבתי הכלא הישראליים, סיוע כספי למשפחות שהיזים ואסירים, מימון ובנייה מחדש של בתי מחבלים שנהרסו, האדרת מחבלים ופועלם, כולל במערכת החינוך הפלסטינית הפורמאלית והבלתי פורמאלית, הענקת תעודות הוקרה ועוד.

◆ **הסתה ברשתות החברתיות:** נמשכה גם השנה ונראה שיש לה השפעה גדולה בעיקר בקרב בני הדור הצעיר. בני נוער ברשות המשיכו להחשף למסרים ולכרזות שעודדו אלימות, העניקו לגיטימציה לביצוע

⁴ אודות התופעה ראו פרסום מרכז המידע מ-3 ביולי 2022: "[גדוד ג'נין: מסגרת על-ארגונית הפועלת נגד כוחות ביטחון ישראלים](#)".

פיגועים ושיבחו את מבצעייהם. הדבר נעשה בעיקר באמצעות הטיק טוק, הווצאפ והטלגרם, אמצעי התקשורת החביבים על הדור הצעיר, אשר מבחינת רבים מהם הם האמצעי הכמעט בלעדי לצריכת מידע.

◆ **הציבור הפלסטיני:** נראה שגם השנה נמשכו הניסיונות לגייס (בעיקר מצד חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין) את הציבור הפלסטיני למאבק בישראל, למרות העלייה בחיכוכים המקומיים, בעיקר על רקע פעילות כוחות הביטחון הישראליים. מידת היענות הציבור הפלסטיני לקריאות ההנהגה או הארגונים השונים להשתתף באירועי מחאה, היתה דלה יחסית. גם בחודשי המלחמה ברצועת עזה המשיכה הענות הציבור להיות נמוכה יחסית וברבים מאירועי המחאה השונים שאורגנו הייתה נוכחות דלה של כמה עשרות בני אדם בלבד.

◆ **חיכוכים עם מתישבים יהודים:** חלה עלייה משמעותית באירועים אלימים לאומניים של מתיישבים יהודים נגד פלסטינים.

הטרור ביהודה, שומרון ומזרח ירושלים

מאפיינים כלליים

◀ במהלך השנה **אותרה עלייה משמעותית במספר הפיגועים. סה"כ בוצעו במהלך השנה 179 פיגועים** משמעותיים (לעומת 86 בשנת 2022). בשנת 2023, בדומה לשנת 2022, נכללו במסגרת מה שהרשות מכנה "ההתנגדות העממית" (אלמקאומה אלשעביה), **גם פיגועי ירי**. בניגוד לעבר אז בוצעו רוב הפיגועים על ידי מפגעים בודדים, ללא שיוך ארגוני, השנה ביצעו פיגועים רבים פעילי התארגנויות וארגונים "ממוסדים". גם **ברמת קטלניות הטרור חלה השנה עלייה משמעותית. בפיגועי הטרור נהרגו 43 בני אדם, 37 אזרחים ושישה אנשי כוחות ביטחון, לעומת 30 בשנת 2022.**

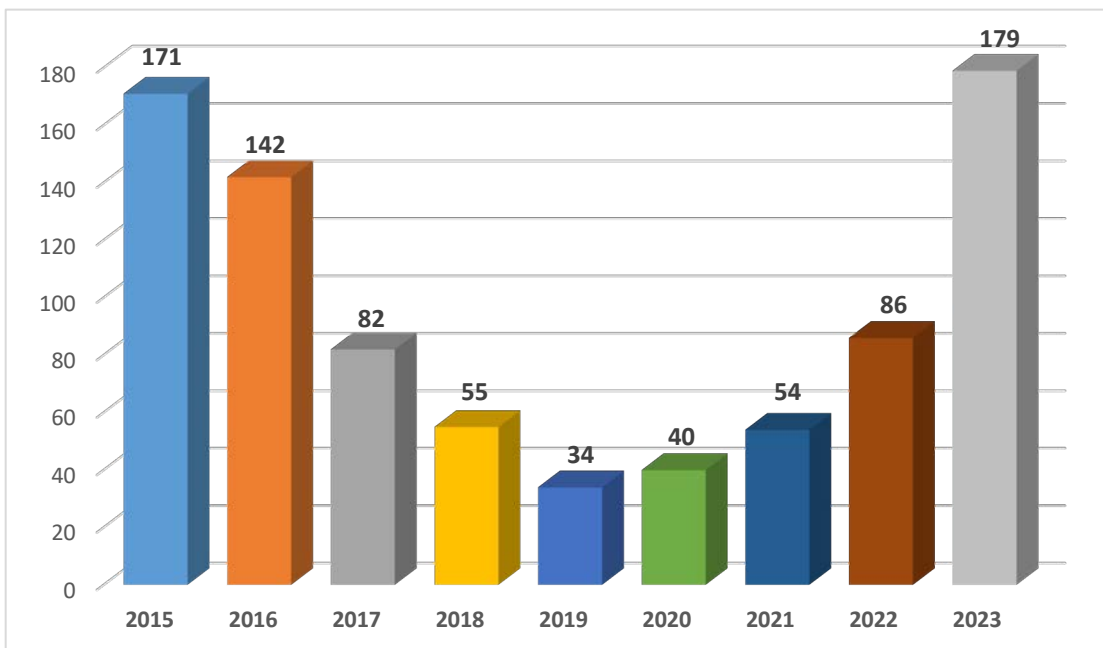
◀ בהמשך למגמה שהחלה בשנה שעברה, גם השנה היו פיגועי הירי דפוס הפעולה הנפוץ ביותר. סה"כ **בוצעו במהלך השנה 108 פיגועי ירי המהווים כ-60% מכלל הפיגועים שבוצעו** (לעומת 46 פיגועי ירי בשנת 2022). במקביל, נמשכו גם פיגועי הדקירה. סה"כ בוצעו 35 פיגועי דקירה (כ-19% מכלל הפיגועים). כמו כן, בוצעו עשרים פיגועי דריסה (כ-11% מכלל הפיגועים) וחמישה פיגועים משולבים. לזאת יש להוסיף כמה אלפי אירועי יידוי אבנים וכמה מאות אירועי השלכת בקבוקי תבערה.

◀ **הרשות הפלסטינית תומכת בפיגועי ה"התנגדות העממית" והיא נמנעת באופן שיטתי מלגנות אותם, גם כאשר נפגעים אזרחים ישראלים.** היא משבחת את מבצעי הפיגועים ומאמצת אותם ואת בני משפחותיהם אל חיקה ומעניקה להם ולבני משפחותיהם פיצוי כספי. בכירי הרשות הפלסטינית המשיכו לעודד את פעולות הטרור העממי, המכונה בפייהם "ההתנגדות העממית בדרכי שלום" וכך הן גם מוצגות מול מדינות המערב. זאת, למרות שהפעילות כוללת מרכיבי אלימות קשים ולעיתים קטלניים. במסגרת אותה "התנגדות עממית" מופעלת אלימות ביוזמת בודדים, התארגנויות מקומיות או ארגונים "ממוסדים" והיא כוללת מעבר ליידוי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה, גם פיגועי ירי, פיגועי דקירה, פיגועי דריסה או פיגועים המשלבים כמה דפוסים. כלי התקשורת

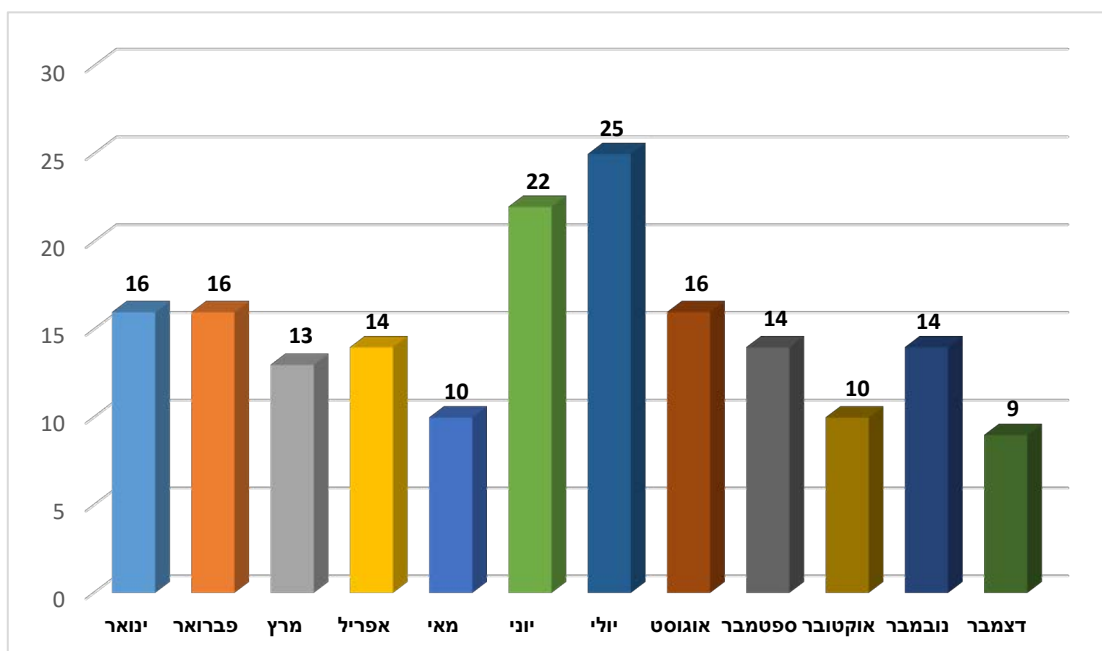
הפלסטינים הרשמיים המשיכו להתעלם מהפיגועים או דיווחו עליהם באופן אינפורמטיבי. לעיתים, בעיקר כאשר מפגע נהרג, הועלה בכלי התקשורת טיעון כוזב, לפיו מותו נגרם בנסיבות אחרות (תאונת דרכים למשל במקרה של פיגוע דריסה), או טענה לפיה מבצע הפיגוע היה פגוע נפשית, תוך האשמת ישראל בהריגת חפים מפשע וקריאה למדינות ולמוסדות בינלאומיים לבצע חקירה. על פי רוב נמשכת ההכחשה גם לאחר שהתבררו נסיבות הפיגוע והמניעים לביצועו או אפילו כאשר נחשף שיוכו של המבצע לאחת מהזרועות הצבאיות של ארגון טרור.

◀ **במקביל, נמשך טיפוח "תרבות השהידים והטרור"** בעיקר באמצעות מתן מעטפת סיוע מדינית, כלכלית והסברתית לטרור העממי. זו כללה תשלום משכורות נדיבות למחבלים בבתי הכלא הישראליים והענקת סיוע כספי למשפחות שהידים ואסירים, מימון ובנייה מחדש של בתי מחבלים שנהרסו, האדרת מחבלים, כולל במערכת החינוך הפלסטינית הפורמאלית והבלתי פורמאלית, השתתפות בכירי הרשות ופתח בהלוויות מחבלים, פגישות ראשי הרשות עם משפחות מחבלים, עריכת ביקורים בבתי המשפחות, הענקת תעודות הוקרה, כיסוי אינטנסיבי של נושא המחבלים הכלואים בישראל בתקשורת הממוסדת תוך התייחסות אליהם כגבורים וכדמויות מופת שיש לחקות.

פיגועים משמעותיים במסגרת הטרור העממי בחתך רב-שנתי

פיגועים משמעותיים בשנת 2023 בחתך חודשי

מלחמת "חרבות ברזל"

◀ מאז תחילת מלחמת "חרבות ברזל" ברצועת עזה (7 באוקטובר 2023), פעלה חמאס, במסגרת תפיסת "אחדות הזירות" "להבעיר" את השטח גם ביהודה ושומרון, במטרה לפתוח חזית נוספת שתעסיק את כוחות הביטחון הישראליים. בכירי חמאס, כמו גם הג'האד האסלאמי בפסלטין וארגונים נוספים, קראו לתושבי יהודה ושומרון, מזרח ירושלים, כמו גם ערביי ישראל להצטרף למערכה, לתקוף אזרחים ישראלים לפגוע במתיישבים יהודים ביהודה ושומרון, להתעמת עם כוחות ביטחון ישראלים ולבצע פיגועים, כולל בשטח ישראל. הם גם פנו לפעילי מנגנוני הביטחון של הרשות הפלסטינית בקריאה לעשות שימוש בכלי הנשק שרשותם נגד אזרחים ישראלים. חמאס גם הכריזה רשמית על "ימי זעם" בעיקר בימי שישי בהם התבקש הציבור לצאת להפגין ולהתעמת עם כוחות ביטחון ישראלים.

כרזות פלסטיניות הקוראות לפעילי הטרור ביהודה ושומרון לתקוף התנחלויות (ערוץ הטלגרם של קריקטורות פלסטיניות, 16 בנובמבר 2023)

כרזה שבה ציטטה מדבריו של צאלח אלעארורי:⁵ זה הזמן להשתתף במערכה הזו ולא לחכות לתוצאותיה (ערוץ הטלגרם של חמאס ביהודה ושומרון, 9 באוקטובר 2023)

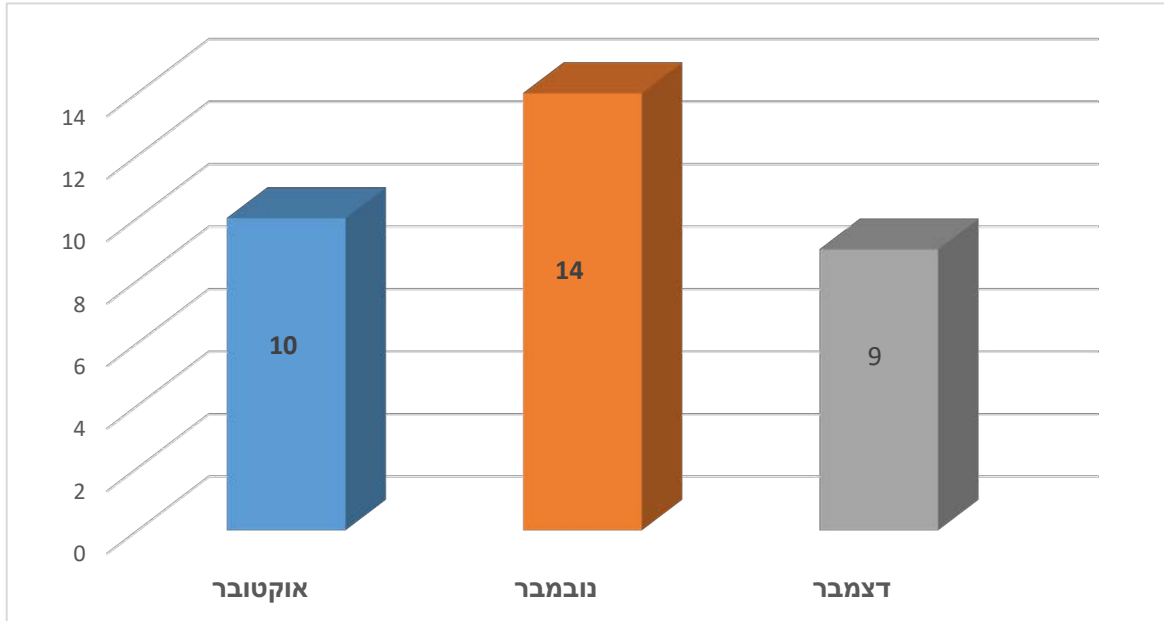
◀ מתוך רצון שלא לפתוח חזית עימות נוספת ובמגמה לסכל את תכניות חמאס, מיד עם תחילת המלחמה הגבירו כוחות הביטחון הישראליים את פעולות הסיכול והמנע שלהם ביהודה, שומרון ומזרח ירושלים. **הפעולות כוונו בעיקר נגד** תשתית חמאס והנהגתה. בשטחי יהודה ושומרון בוצעו מעצרים של אלפי חשודים בפעילות טרור ובעיקר פעילי חמאס.

◀ גם ברשות הפלסטינית הבינו את הסכנה ואת האפשרות של אובדן שליטה. לכן, מיד עם תחילת המלחמה, קרא אבו מאזן למנגנוני הביטחון הפלסטינים להגביר את פעילותם בערים הפלסטיניות. הוא גם הורה למנגנונים למנוע כל סממני מחאה נגדו, שבמסגרתה קראו המפגינים: "העם רוצה להפיל את הראיס". ולבלום מפגני כוח של תומכי חמאס.

◀ בפועל, נראה שהענות הציבור לקריאות חמאס היתה מוגבלת בהיקפה. במספר הפיגועים שבוצעו לא חלה עלייה משמעותית. כמו כן ניכר שההיענות להשתתף בפעולות תמיכה במלחמה ברצועת עזה דוגמת הפגנות והתהלכות הייתה מועטה. מאז תחילת המלחמה בוצעו ביהודה, שומרון ובמזרח ירושלים שלושים פיגועים (כארבעה פיגועים בשבוע), מספר דומה למספר הפיגועים שבוצעו בשבועות שקדמו למלחמה (16-19 בממוצע לחודש). רוב הפיגועים היו ספונטניים והם בוצעו באמצעים מאולתרים (דקירה, דריסה) ולא ברור עד כמה הושפעו מבצעי הפיגועים מקריאות חמאס להגביר את הפיגועים.

⁵ סגן ראש הלשכה המדינית של חמאס ואחראי על פעילות תנועת חמאס ביהודה ושומרון שנהרג בבירות ב-2 בינואר 2024, בהתנקשות המיוחסת לישראל.

פיגועים בשלושת חודשי המלחמה הראשונים

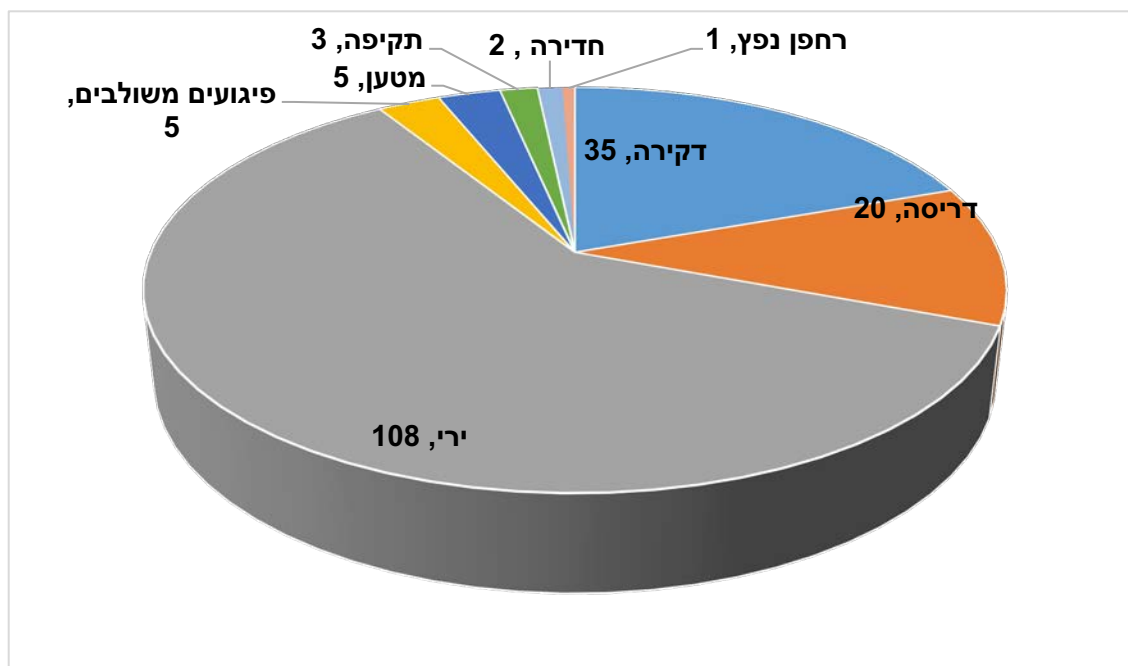

סוגי הפיגועים כללי

בהמשך למגמה שהחלה בשנת 2022 היו פיגועי הירי דפוס הפעולה הנפוץ מבין הפיגועים המשמעותיים (לעומת פיגועי דקירה בעבר). בשנת 2023 בוצעו 108 פיגועי ירי (לעומת 46 בשנת 2021). חלקם היחסי של פיגועי הירי, מכלל הפיגועים עמד השנה על 60%. סה"כ בוצעו 35 פיגועי דקירה המהווים כ-19% מכלל הפיגועים. כמו כן בוצעו עשרים פיגועי דריסה כ-11% מכלל הפיגועים, וחמישה פיגועים משולבים.⁶

⁶ נתונים אלה אינם כוללים בדרך כלל פעילות אלימה, שבוצעה במהלך פעילות מבצעית של כוחות הביטחון הישראליים. בנוסף ליידי אבנים והשלכת בקבוקי תבערה, היא כללה גם ירי והפעלת מטענים אך אין בידינו נתונים לגבי היקפה.

התפלגות סוגי הפיגועים בשנת 2023

חלקם היחסי של סוגי הפיגועים בחתך רב שנתי

שנה	פיגועי דריסה	פיגועי דקירה	פיגועי ירי	פיגועים משולבים	תקיפה	מטען	חדירה	רחפן נפץ
2023	11.1%	19.6%	60.3%	2.8%	1.7%	2.8%	1.1%	0.6%
2022	8%	29%	54%	5%	1%	3%	0	0
2021	15%	56%	22%	5%	2%	0	0	0
2020	15%	48%	12%	5%	5%	15%	0	0
2019	9%	56%	17%	3%	3%	12%	0	0
2018	24%	40%	24%	0	5%	7%	0	0
2017	12.2%	56.1%	24.4%	6.1%	1.2%	0	0	0
2016	8%	61%	23%	2%	3%	3%	0	0

פיגועי ירי מאפיינים כלליים

◀ פיגועי הירי מתבצעים בדרך כלל מנשק קל, תקני או מאולתר והם יכולים להתבצע במספר מתווים: ירי מהמארב, ירי מכוון לעבר אדם בודד או לעבר התקהלות בני אדם, ירי ממכונת חולפת וירי צלפים. פיגוע ירי, על פי רוב, לא מתבצע באופן ספונטני אלא הוא מצריך היערכות מראש (רכישת כלי נשק, אימון ירי, איסוף מידע מקדים, תכנון מועד וכדומה). בשל מורכבותם היחסית, מבוצעים על פי רוב פיגועי הירי ע"י יותר מאדם אחד ועל ידי פעילי התארגנויות או ארגונים "ממוסדים". פיגועי הירי מאפשרים במקרים רבים למבצעים להימלט מזירת האירוע מיד לאחר ביצוע הירי ולעיתים אף להמשיך לבצע פיגועי ירי נוספים. רוב אירועי הירי בוצעו השנה על ידי פעילי ההתארגנויות, המצוידות באמצעי לחימה, חלקם על ידי פעילי ארגונים "ממוסדים". פיגועי הירי היו גם הקטלניים ביותר מבין מתווה הפיגועים. **באופן כללי פיגועי ירי אינם במסגרת הפעילויות שהרשות הפלסטינית ופתח מחשיבים באופן פומבי כ"התנגדות העממית". אולם למרות זאת, הם התקבלו כחלק מפעילות זו, מבצעהם אינם זוכים לגינוי אלא לביטויי הוקרה ולסיוע מהרשות.**

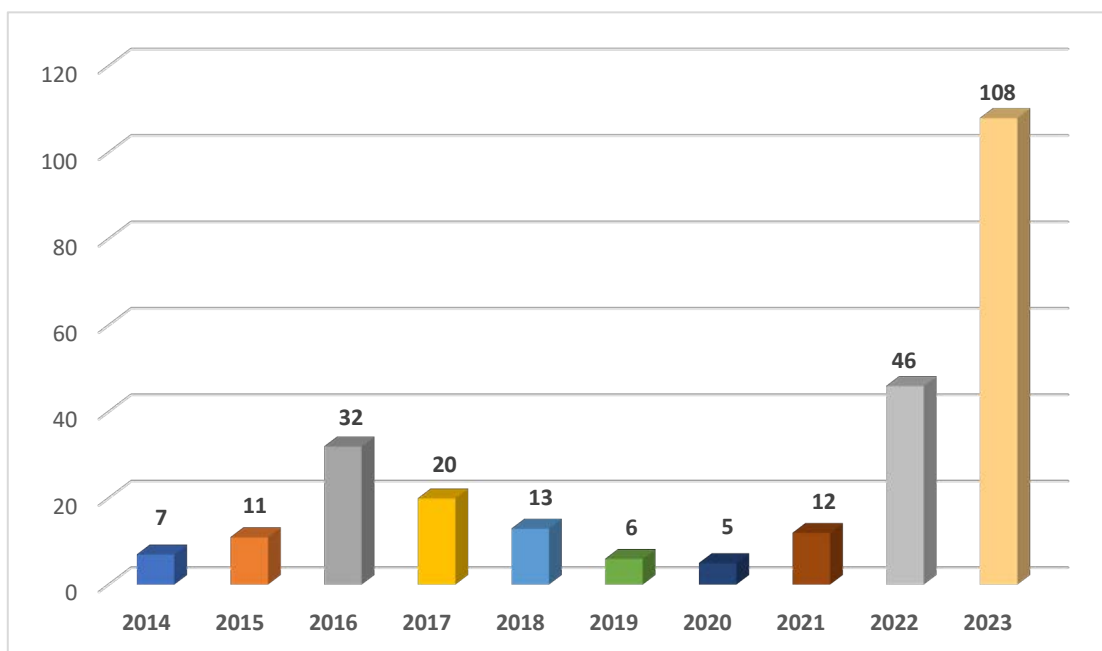

קריקטורה פלסטינית בעקבות הפיגוע: פיגוע ירושלים... לכל פעולה [יש] תגובת נגד
(אלקדס אלערבי, 29 בינואר 2023)

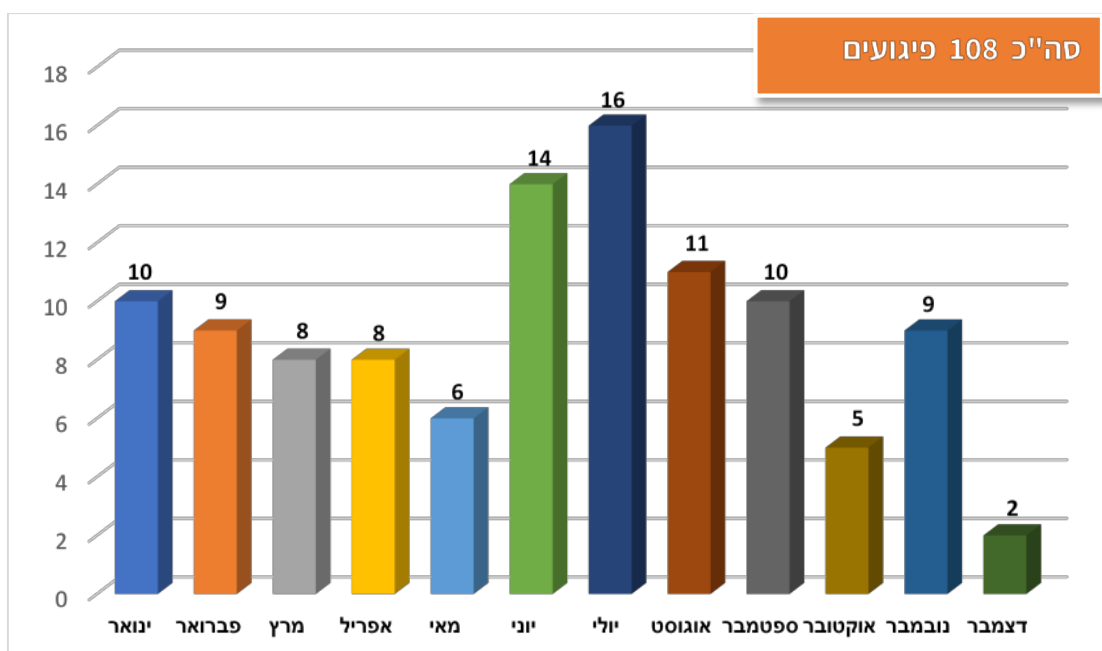
◀ **במהלך שנת 2023 נמשכה מגמת העלייה במספר פיגועי הירי. סה"כ בוצעו במהלך השנה 108 פיגועי ירי** המהווים כ-60% מכלל הפיגועים שבוצעו. זאת, לעומת 46 בשנת 2022. **בפיגועי הירי נהרגו 36 בני אדם** (לעומת 15 בשנת 2022). יש לציין שבספירת פיגועי הירי נכללו רק חלק מהאירועים שכן לא תמיד דווחו אירועי ירי שבוצעו לעבר כוחות ביטחון ישראלים במהלך פעילות סיכול ביהודה ושומרון.

◀ בין המטרות הנפוצות ביהודה ושומרון היו כלי רכב צבאיים, עמדות צה"ל, מעברים וריכוזי חיילים. כמו כן בוצע ירי לעבר כלי רכב ציבוריים (אוטובוסים, מוניות). נגד מספר יעדים בוצעו יותר מפיגוע ירי אחד ביניהם מעבר גלבע והישוב שקד. יצוין כי חלק מפיגועי הירי בוצעו בשטח ישראל.

פיגועי ירי בחתך רב-שנתי

פיגועי ירי בחתך חודשי

דוגמאות לפיגועי ירי⁷

◀ ב-27 בינואר 2023, ליל שבת, בוצע פיגוע ירי סמוך לבית כנסת בשכונת נווה יעקב שבצפון ירושלים. **שבעה**

בני אדם נהרגו ושלושה נפצעו.

זירת הפיגוע בשכונת נווה יעקב בירושלים (חשבון הטוויטר של חסן אצליח, 27 בינואר 2023)

◀ ב-9 במרץ 2023, בשעות הערב, הגיע פלסטיני חמוש באקדח לרחוב דיזנגוף בתל אביב והחל לירות לעבר עוברי אורח. מהירי נפצעו שלושה ישראלים, אחד באורח אנוש שנפטר מאוחר יותר, אחד באורח קשה ואחד באורח קל. המחבל נמלט לסמטה סמוכה. אנשי כוחות ביטחון, שחלקם נקלעו במקרה לזירת האירוע, רדפו אחריו. כאשר יצא מהסמטה בה הסתתר, הם ירו לעברו והרגו אותו. מאוחר יותר עצרו כוחות משטרה נהג הסעות מרמלה שלפי החשד הסיע את המחבל ליעדו (תקשורת ישראלית, 9 במרץ 2023).

מימין: תיעוד פיגוע הירי (וטן, 9 במרץ 2023). משמאל: זירת הפיגוע (דניאל אלטון, 9 במרץ 2023)

◀ ב-7 באפריל 2023, בשעות הבוקר, בוצע ירי מכלי רכב חולף לעבר כלי רכב, בו נסעו שלוש בנות משפחה אחת, בצומת חמרה שבצפון בקעת הירדן. כלי הרכב שנפגע המשיך בנסיעה ולאחר מכן סטה ממסלולו והתנגש בכלי הרכב הפלסטיני. מהירי נפגעו שלוש ישראליות, מותן של שתי אחיות נקבע במקום. אם המשפחה, שנפצעה באורח אנוש, נפטרה שלושה ימים לאחר מכן (חשבון הטוויטר של דובר צה"ל, תקשורת ישראלית, 7 באפריל 2023).

⁷ פירוט מלא של פיגועי הירי ומבצעייהם ראו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע "מבט לטרור ולסכסוך הישראלי פלסטיני".

מימין: זירת פיגוע הירי בצומת חמרה (אתר פאלאינפו, 10 באפריל 2023). משמאל: כלי הרכב (דוברות כבאות והצלה מחוז יו"ש, 7 באפריל 2023)

◀ כוחות הביטחון סיכלו במהלך השנה מספר פיגועי ירי. חלק מהפיגועים שסוכלו היו אמורים להתבצע בשטח ישראל.

◀ ב-5 באוגוסט 2023, בשעות הערב, זיהו שני סיירי ביטחון עירוני שפעלו באזור רחוב נחלת בנימין בתל אביב פלסטיני, שעורר את חשדם. כאשר אחד הסיירים פנה אליו הוא שלף אקדח וירה לעברו. הסייר השני ירה לעבר הפלסטיני והרג אותו. הסייר נפצע באורח אנוש ונפטר מאוחר יותר בבית החולים (תקשורת ישראלית, 5 באוגוסט 2023).

זירת פיגוע הירי בתל אביב (דוברות משטרת ישראל, מגן דוד אדום, 5 באוגוסט 2023)

פיגועי דקירה כללי

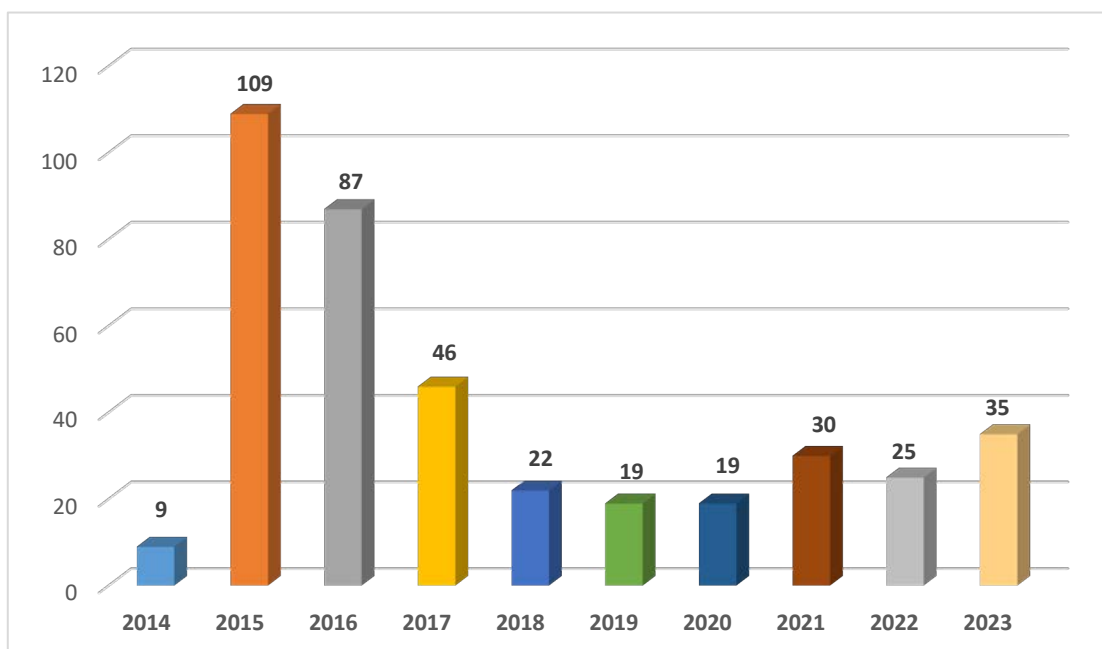
◀ פיגועי דקירה היו עד לשנת 2021 סוג הפיגוע הנפוץ ביותר במסגרת הטרור העממי. פיגועי דקירה מתבצעים על פי רוב על-ידי מפגעים בודדים, שאינם משתייכים להתארגנות או לארגון טרור ממוסד **כלשהו**. פיגועי דקירה גם מבוצעים לעיתים על ידי נשים. פיגוע הדקירה הוא מתווה פיגוע שניתן לבצע בקלות יחסית הוא אינו מצריך הכנות מקדימות והשקעת מאמצים להשגת כלי הנשק משום שברוב המקרים הוא מבוצע באמצעות כלי זמין המצוי בכל בית (סכין, גרזן, מברג, מספרים וכל חפץ חד אחר). בדפוס פעולה זה קיימים גם

חסרונות עבור המפגע: מספר הנפגעים הינו בדרך כלל קטן יחסית (בהשוואה לפיגועי ירי או דריסה), הסיכוי לסכל את הפיגוע גבוה וסיכויי מבצע הפיגוע לאבד את חייו או להיפגע במהלך ביצוע הפיגוע או סיכולו הינם גבוהים יחסית. **בהקשר זה יצוין גילם הצעיר יחסית של חלק ממבצעי פיגועי הדקירה.**

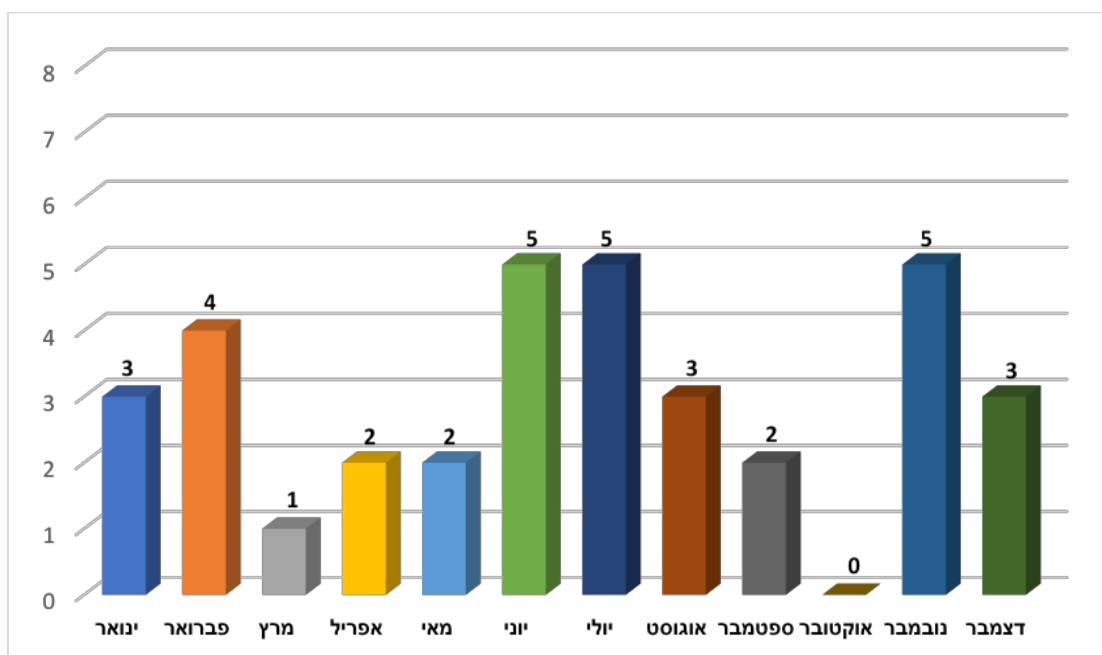
◀ **בשנת 2023 היו פיגועי הדקירה המתווה הנפוץ השני. סה"כ במהלך שנת 2023 בוצעו 35 פיגועים במתווה זה לעומת 25 פיגועים בשנת 2022. חלקם היחסי של פיגועי הדקירה מכלל הפיגועים עמד השנה על כ-19%. חלקם בוצעו בשטח ישראל וחלקם ביהודה שומרון ומזרח ירושלים. אדם אחד נהרג בפיגוע דקירה.**

◀ לפיגועים אלה יש להוסיף אירועים רבים, שבהם **סוכלו ניסיונות לבצע פיגועי דקירה**, עוד לפני שיצאו לפועל. מדובר בעיקר בסיכולים במעברים או במחסומים המאוישים על ידי כוחות הביטחון, לאחר שבחיפוש בכליהם של פלסטינים שניסו לעבור, נמצאו סכינים או מכשירים חדים אחרים והם הצהירו כי בכוונתם הייתה לבצע פיגוע.

פיגועי דקירה בחתך רב שנתי

פיגועי דקירה בחתך חודשי

דוגמאות לפיגועי דקירה⁸

◀ ב-4 במאי 2023, דקרה פלסטינית, בסכין שהיה ברשותה, חייל צה"ל שעמד במחסום בכיכר עינאבוס בחוארה. החייל נפצע באורח קל. חיילי צה"ל שהיו במקום ירו לעברה, היא נפצעה ופונתה לבית חולים בשכם, שם נקבע מותה (חשבון הטוויטר של דובר צה"ל, תקשורת ישראלית, 4 במאי 2023).

**הסכין בה בוצע פיגוע הדקירה
(חשבון הטוויטר של דובר צה"ל, 4 במאי 2023)**

◀ ב-13 בפברואר 2023, ביצעו לוחם משמר הגבול ומאבטח אזרחי בידוק שגרתי באוטובוס במעבר שעפאט סמוך למחנה הפליטים שעפאט. במהלך הבדיקה תקף אותם ילד שאחז בסכין ודקר את לוחם משמר הגבול.

⁸ פירוט מלא לגבי פיגועי הדקירה ומבצעייהם ראו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע "מבט לטרור ולסכסוך הישראלי פלסטיני".

המאבטח ביצע ירי לעבר הילד. מהירי נפגע לוחם משמר הגבול ונהרג (רדיו אלאקצא, תקשורת ישראלית, 13 בפברואר 2023).

זירת הפיגוע במעבר שעפאט (דף הפייסבוק של משטרת ישראל, 13 בפברואר 2023)

◀ ב-4 באפריל 2023, הגיע פלסטיני חמוש בסכין לצומת צריפין, הסתער על לוחם שהיה במקום, פצע אותו וניסה לחטוף את כלי נשקו. הלוחם נאבק עימו ונפצע באורח קשה. לוחם נוסף נפצע באורח קל. הפלסטיני נעצר על ידי עוברי אורח וכוחות משטרה לאחר שניסה להימלט מהמקום. (תקשורת ישראלית, 4 באפריל 2023).

זירת פיגוע הדקירה בצומת צריפין (דף הפייסבוק של מד"א, 4 באפריל 2023)

◀ ב-3 ביולי 2023, בשעות הערב, הגיע נער פלסטיני לשכונת קריית הרצוג בבני ברק. הוא ניגש לצעיר ישראלי שעבר במקום, שלף סכין והחל לדקור אותו. הצעיר הישראלי הצליח להדוף בידו את הדוקר, נפצע באורח קל ופונה לבית החולים. הדוקר נמלט מהמקום ונתפס זמן קצר לאחר מכן. (תקשורת ישראלית, 3 ביולי 2023).

דוגמאות לסיכול פיגועי דקירה

◀ בנוסף לפיגועי הדקירה סוכלו במהלך השנה פיגועי דקירה רבים על ידי כוחות הביטחון הישראליים. רוב הסיכולים היו לאחר שבבידוק במעברים נמצאה סכין. להלן דוגמא למספר אירועים:

◆ ב-2 באפריל 2023, נעצרה תושבת רהט בשנות השלושים לחייה, סמוך לשער שכם בירושלים, לאחר שעוררה את חשדם של לוחמי משמר הגבול המוצבים במקום. בחיפוש שנערך נמצאו בתיקה מספריים. בחקירתה הודתה כי התכוונה לדקור שוטר (חשבון הטוויטר הרשמי של משטרת ישראל, 3 באפריל 2023).

המספרים שנמצאו ברשות תושבת רהט (דוברות המשטרה, 3 באפריל 2023)

◆ ב-26 במאי 2023, זחל פלסטיני תחת השער הראשי של היישוב טנא עומרים (דרומית לחברון), ונכנס ליישוב כשהוא חמוש בסכין. הוא חלף על פני גן משחקים שהיו בו ילדים ונשים ועשה דרכו לעבר בית הכנסת ביישוב. לאחר שביישוב הופעלה התרעה על חדירת מחבל, הוא נורה ע"י אחד מחברי כיתת הכוננות של היישוב סמוך לבית הכנסת, ונהרג (תקשורת ישראלית, חשבון הטוויטר של צה"ל, 26 במאי 2023).

מימין: תיעוד חדירת הפלסטיני ליישוב בזחילה מתחת לשער (שהאב, 26 במאי 2023). משמאל: הסכין שנמצאה ברשותו (חשבון הטוויטר של חסן השהיד, 26 במאי 2023)

◆ ב-20 ביולי 2023, בשעות הבוקר, עצרו כוחות צה"ל פלסטיני שהיה בדרכו לקריית ארבע, לשכונה בה מתגורר השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר, לאחר שעורר את חשדם. בחיפוש שערכו הכוחות אותרה בתיקו סכין. בחקירתו הודה הפלסטיני כי התכוון לבצע פיגוע (דובר צה"ל, תקשורת ישראלית, 20 ביולי 2023).

הסכין שאותרה בתיקו של הפלסטיני
(חשבון הטוויטר של צה"ל, 20 ביולי 2023)

פיגועי דריסה

כללי

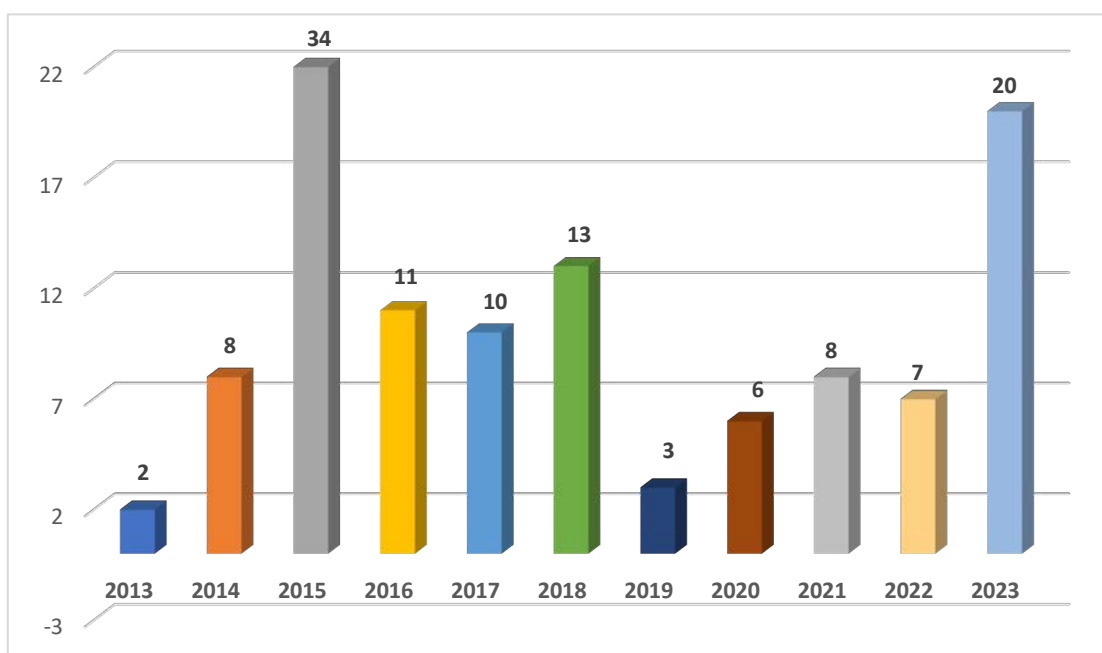
◀ פיגוע דריסה הוא אחד המתווים במסגרת מה שהרשות הפלסטינית מכנה "ההתנגדות העממית". פיגוע דריסה מתבצע בדרך כלל באמצעות כלי רכב בו נוהג מפגע בודד או יותר. פיגועים אלה הינם לרוב בעלי אופי ספונטני ואינם מצריכים הכנות והתארגנות מוקדמת, מה שמקשה על סיכולם. אחד מיעדי פיגועי הדריסה הוא אתרים בהם ריכוז של כוחות ביטחון המאבטחים צירים או במעברים. **היו גם מקרים בהם נמצאו במכוניותיהם של מבצעי פיגועי דריסה אמצעי לחימה ו/או סכינים.** מה שיכול להעיד, על כוונתם לבצע פיגוע משולב (ראו להלן). בסוג פיגועים זה טמון פוטנציאל של נפגעים רבים (בניגוד לפיגועי הדקירה, שרמת הקטלניות שלהם נמוכה יחסית). סיכוייו של המפגע לשרוד את הפיגוע הם גבוהים יחסית.

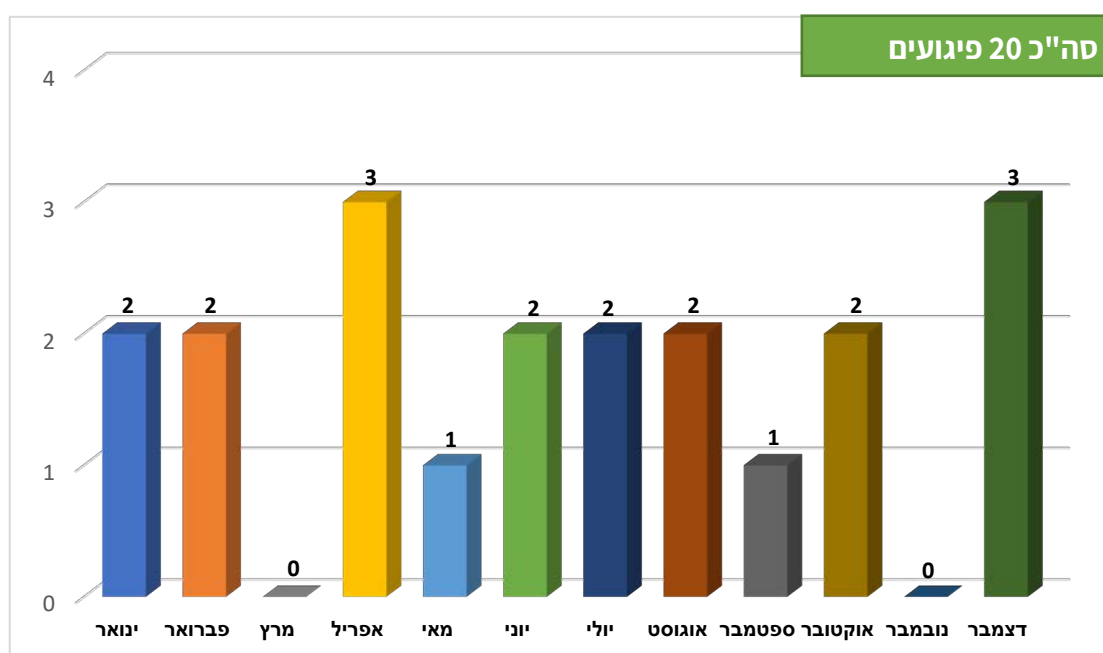
מימין: קריקטורה של עלאא' אללקטה: "שובו למקום שממנו באתם" (חשבון הטוויטר של שמס ניוז, 24 באפריל 2023). משמאל: קריקטורה של חסין זקת: "פיגוע דריסה בירושלים" (דף הפייסבוק של חסין זקת, 24 באפריל 2023)

במהלך 2022 בוצעו עשרים פיגועי דריסה לעומת לעומת שבעה פיגועי דריסה בשנת 2022. בפיגועי הדריסה נהרגו בשנת 2023 חמישה בני אדם.

פיגועי דריסה בחתך רב שנתי

פיגועי דריסה בחתך חודשי

דוגמאות לפיגועי דריסה⁹

◀ ב-31 בינואר 2023, בשעות הערב, הגיע פלסטיני לצומת תפוח (דרומית לשכם), בכלי רכב מסחרי, פגע בקבוצת בני אדם שעמדה בתחנה ונמלט מהמקום. בפיגוע נפצעו שני לוחמי צה"ל אחד באורח בינוני והשני

⁹פירוט מלא לגבי פיגועי הדריסה ומבצעהיהם ראו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע "מבט לטרור ולסכסוך הישראלי פלסטיני".

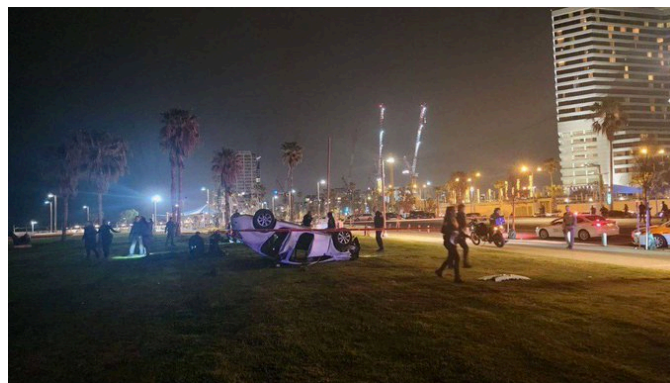
באורח קל (חשבון הטוויטר של דובר צה"ל, 31 בינואר 2023). לאחר מספר שעות הסגיר עצמו הנהג, תושב שכם, בן 21, לידי כוחות הביטחון וטען כי מדובר בתאונת דרכים שנגרמה בשל הערפל ששרר באותה עת באזור (תקשורת ישראלית, 31 בינואר 2023).

◀ ב-10 בפברואר 2023 בוצע פיגוע דריסה בתחנת אוטובוס בכניסה הצפונית לשכונת רמות בירושלים. פלסטיני שנסע בכלי רכבו בצומת רמות לכיוון גבעת זאב, האיץ את נסיעתו והתנגש במכוון בתחנת אוטובוס בזמן שהמתינו בה נוסעים רבים. בלש משטרה, שעבר במקום, ירה לעברו והרג אותו. בפיגוע נהרגו במקום שני בני אדם (ילד בן שש וצעיר בן עשרים). חמישה בני אדם נוספים נפצעו באורח קשה ואנוש, רובם בני משפחה אחת. יום לאחר הפיגוע נקבע מותו של פצוע נוסף, ילד בן שמונה (תקשורת ישראלית, 11 בפברואר 2023).

מימין: זירת פיגוע הדריסה. משמאל: רגעי נטרול המחבל (דוברות המשטרה, 10 בפברואר 2023)

◀ ב-7 באפריל 2023, בשעות הערב, נסע כלי רכב מצפון לדרום סמוך לטיילת צ'רלס קלור בתל אביב, עלה על המדרכה, האיץ, ופגע בקבוצת תיירים שהיו במקום. הוא המשיך לנסוע על שביל האופניים והתהפך. קצין משטרה, ששהה בתחנת דלק סמוכה, הגיע למקום יחד עם פקחים שהיו באזור. בתחילה חשבו שמדובר בתאונה אולם כשזיהו שהדורס מנסה להגיע לכלי נשק, שהיה ברשותו, הם ירו בו והרגו אותו. בפיגוע נהרג אדם אחד, תייר מאיטליה, ושבעה בני אדם נפצעו, כולם תיירים (חשבון הטוויטר של משטרת ישראל, 7 באפריל 2023).

זירת הפיגוע (חשבון הטוויטר New press, 7 באפריל 2023)

◀ ב-24 באפריל 2023, הגיע ערבי ישראלי בכלי רכבו לאזור שוק מחנה יהודה שבמערב ירושלים. הוא האיץ את כלי הרכב ופגע במספר הולכי רגל. חמישה בני אדם נפצעו, אחד מהם באורח קשה. אזרח שהיה עד לאירועים, ירה ופגע בדורס והרג אותו (חשבון הטוויטר הרשמי של משטרת ישראל, 24 באפריל 2023; דף הפייסבוק הרשמי בערבית של משטרת ישראל, 24 באפריל 2023).

זירת פיגוע הדריסה בירושלים (חשבון הטוויטר של שהאב, 24 באפריל 2023), (שהאב, 24 באפריל 2023)

הפעלת מטענים

◀ במהלך השנה נרשמו חמישה פיגועים בולטים במתווה של הנחת מטענים והפעלתם נגד יעד מסוים. אדם אחד נהרג מפיגוע מטען. בנוסף הושלכו מטענים רבים, בעיקר מאולתרים, לעבר כלי רכב הנוסעים בכבישי יהודה ושומרון. כמו כן הופעלו זירות מטענים נגד כוחות ביטחון ישראלים במהלך פעילות מבצעית. פיגועי מטען רבים סוכלו לאחר שהמטענים נמצאו לפני שהתפוצצו.

פיגועי מטען¹⁰

◀ פיגוע מטען בולט היה ב-13 במרץ 2023, בשעות הבוקר, כאשר מטען צד שהוטמן בשולי הכביש באזור צומת מגידו התפוצץ סמוך למכונת שעברה במקום. נהג המכונת נפצע באורח קשה. בחקירת האירוע התברר כי מניח המטען היה פעיל חזבאללה שהגיע מדרום לבנון וכי המטען שהתפוצץ דמה למטענים שהופעלו נגד כוחות צה"ל בדרום לבנון (תקשורת ישראלית, 13 במרץ 2023).

פיגועים משולבים¹¹

◀ פיגועים משולבים הם פיגועים בהם משולב יותר ממתווה אחד של פיגוע (דריסה ודקירה, ירי ודריסה וכדומה). למרות מורכבותם היחסית, פיגועים משולבים רבים מבוצעים על ידי מפגעים בודדים. **במהלך שנת 2023**

¹⁰ פירוט מלא לגבי פיגועי המטען ומבצעייהם ראו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע "מבט לטרור ולסכסוך הישראלי פלסטיני".

¹¹ פירוט מלא לגבי פיגועים משולבים ומבצעייהם ראו בפרסומים השבועיים של מרכז המידע "מבט לטרור ולסכסוך הישראלי פלסטיני".

בוצעו חמישה פיגועים משולבים לעומת ארבעה בשנת 2022. כל הפיגועים כללו מתווה של דריסה, שלושה מהם שולבו עם דקירה ואחד עם ירי. חלקם בוצעו בשטח ישראל.

◀ אחד הפיגועים המשולבים הבולטים היה ב-4 ביולי 2023, בשעות הצהריים, כאשר פלסטיני נסע בניגוד לכיוון התנועה באחד מרחובות צפון תל אביב, ועלה עם כלי רכבו על מדרכה סמוך לתחנת אוטובוס בה המתינו מספר נוסעים. הוא יצא מכלי הרכב חמוש בסכין והחל לדקור אנשים שהיו במקום. הוא נורה ונהרג על ידי אזרח חמוש. תשעה בני אדם נפצעו, מהם שלושה באורח קשה (תקשורת ישראלית, 4 ביולי 2023).

שיגור רקטות

◀ החל מחודש מאי 2023 בוצעו מספר שיגורים של רקטות מגזרת ג'נין לעבר יישובי הגלבע ועמק יזרעאל, בעיקר לעבר היישובים רם און ושקד. השיגורים לוו בסרטונים שהופצו ברשתות החברתיות הפלסטיניות על ידי התארגנות שכנתה עצמה "גדוד אלעיאש", המשתייך לגדודי עז אלדין אלקסאם ופועל במרחב מערב ג'נין. הסרטונים היו ערוכים בצורה זהה, כאשר בכל סרטון הוצמד לרקטה מכתב בו פירוט סוג הרקטה (קסאם 1), יעד השיגור, תאריכים על פי השנה הנוצרית והמוסלמית, האשטאג "ג'נין מגן ירושלים" ואיום כי זוהי רק התחלת השיגורים. ברשתות החברתיות הפלסטיניות תוארו השיגורים כ"סיוט חדש" עבור ישראל וכגורם המשנה את משוואת העימות עימה (אלוטן 26 ביוני 2023).

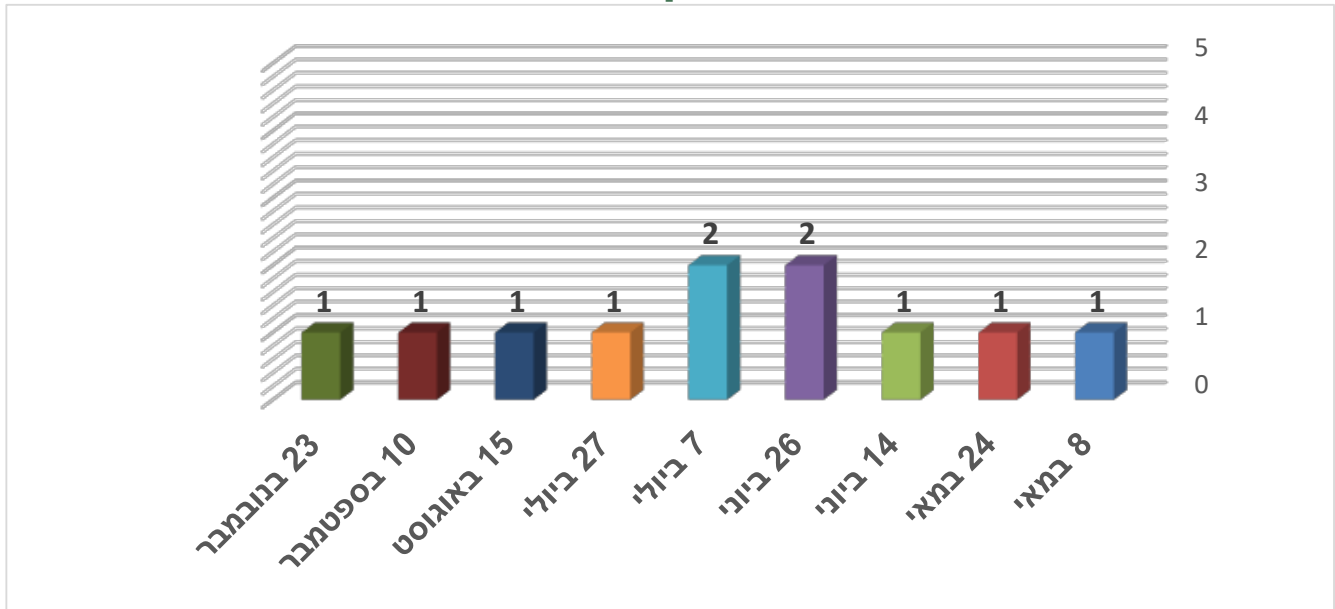

מימין: לוגו ההתארגנות. משמאל: רגע שיגור הרקטה (ערוץ הטלגרם של "גדוד אלעיאש" במערב ג'נין, 27 ביולי 2023)

◀ במהלך שנת 2023 זוהו תשעה אירועים של שיגור רקטות בהם שוגרו 11 רקטות. שיגור הרקטות לא גרם לנפגעים או לנזק כלשהו. לפי שעה מדובר ברקטות מאולתרות פרימיטיביות יחסית אשר יכולותיהן מוגבלות

מאד כך שלשיגורים היה בעיקר אפקט תודעתי. יצוין כי מזה שנים רבות מנסים ארגוני הטרור, ובעיקר חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין, להעתיק את דפוסי הלחימה של רצועת עזה לשטחי יהודה ושומרון. במסגרת זאת להקים מערך רקטי בדומה למערך ברצועת עזה.¹²

אירועי שיגור הרקטות בשנת 2023

הסרטון הראשון. מימין: הרקטה ולידה מכתב עליו כתוב: "גדוד אלעיאש; שיגור רקטת קסאם 1 לעבר ההתנחלות שקד; יום רביעי, 24 במאי 2023 (מצויין גם התאריך ההג'רי); והבא גדול יותר"; משמאל: הרקטה מוצבת לשיגור. על הרקטה כתוב "קסאם 1" (ערוץ הטלגרם של העיתונאית צאפינאז אללוח, 24 במאי 2023)

¹² להרחבה ראו פרסום מרכז המידע מ-30 ביולי 2024: "שיגור רקטות לעבר ישראל משטחי יהודה ושומרון: ניתוח האירועים ומשמעותות".

רחפן

במהלך שנת 2023 דווח על אירוע בודד של שיגור רחפן. ב-9 באוקטובר 2023, בשעות הבוקר, התפוצץ רחפן נפץ מעל חוות שדה אפרים (צפונית לסלפית). לא היו נפגעים ולא דווח על נזק (הצלה ללא גבולות יו"ש, 9 באוקטובר 2023).

יידוויי אבנים¹³

יידוויי אבנים (ולעיתים גם סלעים), כמו גם השלכת בקבוקי תבערה לעבר כלי רכב הנוסעים בכבישי יהודה ושומרון, **הינם תופעות נפוצות ביותר** והם מהווים אחד המרכיבים הבולטים במסגרת הפעילות של מה שמכונה "ההתקוממות העממית". מבצעי הפעילות הם בדרך כלל צעירים, ילדים ונערים, שאינם פעילי ארגונים אולם הם הושפעו מאווירת ההסתה הכללית. אלה הם פיגועים קלים להוצאה לפועל בשל זמינות האבנים והסלעים והם אינם דורשים התארגנות מוקדמת. גם הכנת בקבוקי תבערה היא דבר קל יחסית.

יודגש כי יידוויי האבנים והשלכת בקבוקי התבערה אינם מוגדרים על ידנו כ"פיגועים משמעותיים". מרבית האירועים הללו מסתיימים ללא נפגעים. עם זאת, אירעו מקרים בהם נפצעו בני אדם באורח קשה מיידוויי אבנים ובעבר אף נרשמו מקרי מוות.¹⁴ מעבר לסכנה באובדן חיי אדם, יידוויי אבנים והשלכת בקבוקי התבערה על כלי רכב נעים בכבישים **משבשים את שגרת חייהם של המתיישבים ביהודה ושומרון ומערערים את ביטחון האוכלוסייה, מקשים על הפעילות הביטחונית השוטפת של כוחות ביטחון ישראלים ולעיתים גם על פעילות כוחות הצלה.**

יצוין, כי לעיתים מבוצע יידוויי האבנים מכלי רכב נוסע מה שמגביר את עוצמת הפגיעה. יידוויי האבנים והשלכת בקבוקי התבערה מכוונים בעיקר לעבר היעדים הבאים:

- ◆ **כוחות ביטחון ישראלים**, העוסקים בפעילות מבצעית בערי וכפרי יהודה ושומרון ושכונות מזרח ירושלים או במהלך עימותים והפגנות פלסטינים.
 - ◆ **עמדות, מחסומים ומוצבים של כוחות ביטחון ישראליים.**
 - ◆ **כלי רכב פרטיים הנעים בכבישי יהודה ושומרון.**
 - ◆ **כלי רכב ציבוריים** דוגמת אוטובוסים, כולל הסעות ילדים.
 - ◆ **רכבי הצלה** אמבולנסים, כבאיות ועוד.
 - ◆ **ישובים ישראליים ביהודה, שומרון ומזרח ירושלים** ושכונות ובתים בהן מתגוררים תושבים יהודים.
- ◀ להלן דוגמאות לסכנה ולנזק הנגרמים כתוצאה מיידוויי האבנים:

¹³ בהעדר מסד נתונים מסודר, מרכז המידע לא עוקב באופן שיטתי אחר אירועי יידוויי האבנים והשלכת בקבוקי תבערה וצבע והוא מסתמך בנתונים בעיקר על מקורות ביטחוניים. אירועים בולטים מדווחים מידי שבוע בפרסומים השבועיים של מרכז המידע ("מבט לטרור ולסכסוך הישראלי-פלסטיני").

¹⁴ ב-14 בספטמבר 2015 נהרג אזרח ישראלי כתוצאה מיידוויי אבנים לעבר מכוניתו סמוך לשכונת ארנונה, שבדרום ירושלים. בעקבות יידוויי האבנים לקה הנהג בליבו, איבד שליטה על כלי הרכב, סטה מהכביש והתנגש בעמוד. מותו נקבע בבית החולים. שתי הנוסעות בכלי הרכב נפגעו באורח קל (ynet, 14 בספטמבר 2015).

השלכת בקבוקי תבערה/צבע

◀ במקביל לייזווי האבנים היו גם אירועים רבים של השלכת בקבוקי תבערה ובקבוקי צבע שגם הם חלק ממה שמכונה על ידי הרשות הפלסטינית כ"התנגדות עממית". בקבוק תבערה/צבע הינו בקבוק שמילאו אותו בנוזל דליק או בצבע והוא מהווה נשק מאולתר קל ונגיש. הבקבוקים משמשים, בדומה לאבנים, בעיקר נגד כלי רכב. לעיתים מושלכים בקבוקי התבערה/צבע לעבר עמדות צה"ל ולעבר גדרות ישובים ביהודה ושומרון. לא אחת גרמו בקבוקי התבערה להתלקחות שריפות. יש לציין, שבפסיקה מיוני 2016 הדגיש בית המשפט העליון את החומרה שבהשלכת בקבוק תבערה לעבר כלי רכב שלדעתו שקולה לשימוש בנשק חם שעלול לעלות במחיר דמים כבד. במקביל קבע בית המשפט ענישה גם על ייצור בקבוקי תבערה (20 ביוני 2016).

פיגוע על גבול מצרים

◀ פיגוע חריג היה ב-3 ביוני 2023, כאשר שוטר מצרי מכוחות משמר הגבול, חדר משטח מצרים לישראל, וירה לעבר שני לוחמי צה"ל (חייל וחיילת) שאיישו עמדה צבאית באזור הר חריף בגבול מצרים. שני הלוחמים נהרגו. מספר שעות לאחר מכן, לאחר שלא ענו במכשיר הקשר, הגיע כוח לברר את מצבם ומצא אותם ללא רוח חיים. כוחות רבים הוקפצו לאזור והם החלו לבצע סריקות. בשעות הצהריים, זיהו הכוחות את השוטר המצרי בשטח ישראל. במקום התפתחו חילופי ירי והוא נהרג. במהלך חילופי הירי נפצע לוחם צה"ל באורח אנוש ונפטר מאוחר יותר מפצעיו. לוחם נוסף נפצע באורח קל. כוחות צה"ל המשיכו לסרוק את האזור כדי לשלול הימצאותם של מחבלים נוספים (דובר צה"ל, 3 ביוני 2023).

◀ מתחקיר ראשוני בשטח עלה, כי השוטר, מחמד צאלח, בן 23, מאלקליובה שבצפון מצרים, תכנן את הפעולה מראש. ההערכה היא שהוא פעל לבדו ולא נשלח על ידי ארגון כלשהו אך קיים חשד כי היה בעל רקע דתי ג'האדיסטי. ברשותו אף נמצא ספר קוראן.

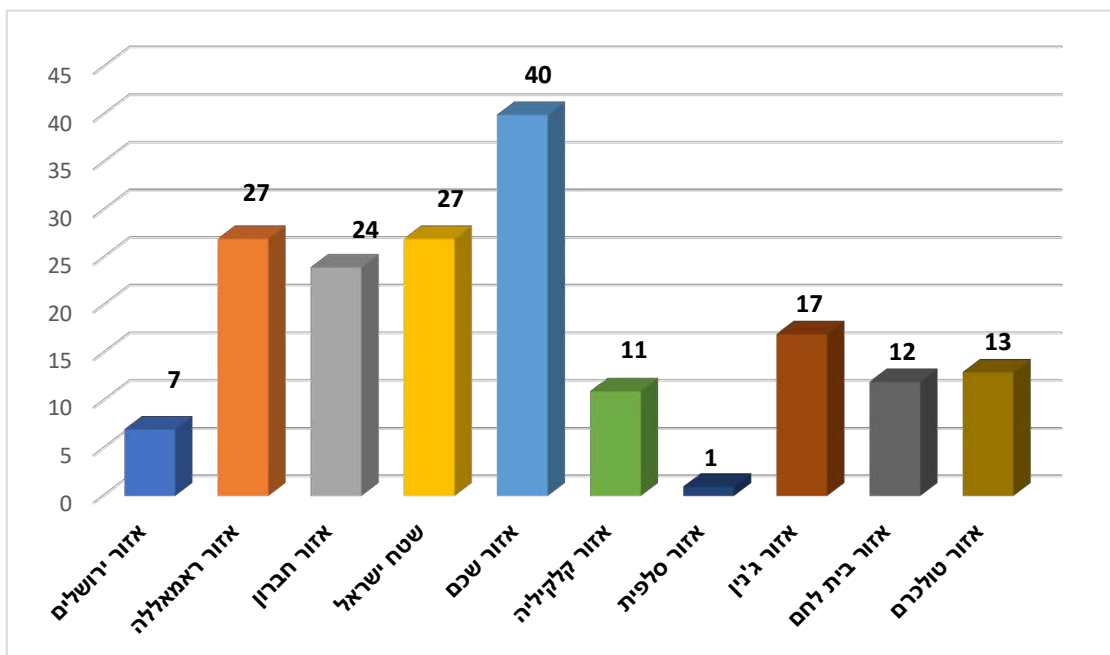
מימין: קריקטורה של עלאא' אללקטה. משמאל: קריקטורה של מחמד סבאענה תחת הכותרת "אחדות הזירות" (ערוץ הטלגרם של שאב, 3 ביוני 2023)

התפלגות גיאורגפית של אירועי הטרור

מוקדי הטרור העממי בשנת 2023

◀ בשנת 2023 בדומה לשנת 2022 התמקדו אירועים רבים בשכם ובג'נין שהמשיכו להוות מוקד פעילות סיכול אינטנסיבית של כוחות ביטחון ישראלים. בהקשר זה יוזכר אזור חוארה הסמוך לשכם שם בוצעו פיגועים רבים. גם אזור ראמאללה ואזור חברון היו מוקדים לביצוע פיגועים במהלך שנת 2023. כמו כן חלה עלייה במספר הפיגועים שבוצעו בשטח ישראל.

מוקדי פיגועים בשנת 2023

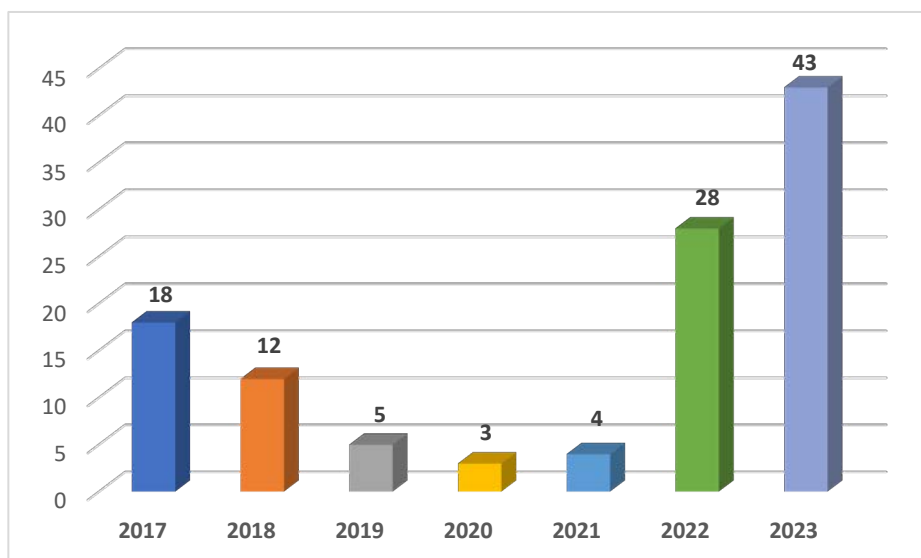
פיגועים בעומק ישראל

◀ בשנת 2023 נמשכה העלייה במספר הפיגועים שבוצעו בשטח ישראל. במהלך השנה בוצעו 27 פיגועים בשטח ישראל לעומת 16 פיגועים בשנת 2022 ופיגוע אחד בשנת 2021. פיגועים רבים בוצעו בירושלים ובתל אביב. בפיגועים בעומק ישראל נהרגו 24 בני אדם.

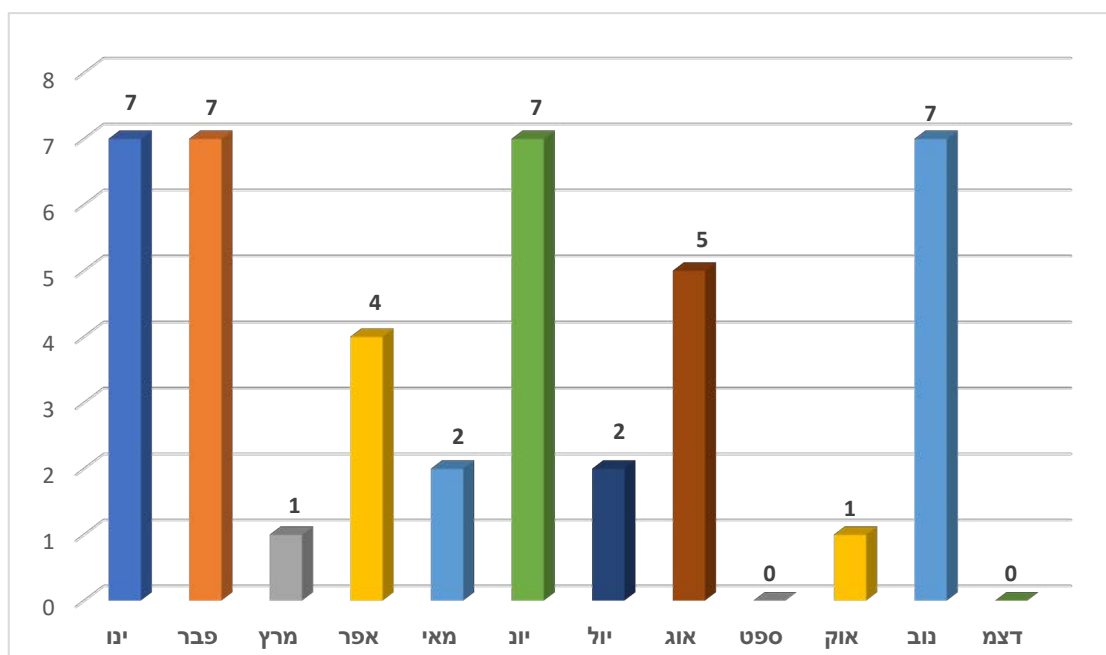
קטלניות הפיגועים

◀ בשנת 2023 חלה עלייה משמעותית במספר בני האדם שנהרגו בפיגועים. סה"כ נהרגו 43 בני אדם מהם 37 אזרחים ושישה אנשי כוחות ביטחון. זאת, לעומת שלושים בשנת 2022 ושלושה בשנת 2021. 24 בני אדם נהרגו בפיגועים בעומק ישראל, 16 ביהודה ושומרון ושלושה בגבול מצרים. בין ההרוגים 24 אזרחים ושישה אנשי כוחות ביטחון. רוב ההרוגים (36) היו כתוצאה מפיגועי ירי.

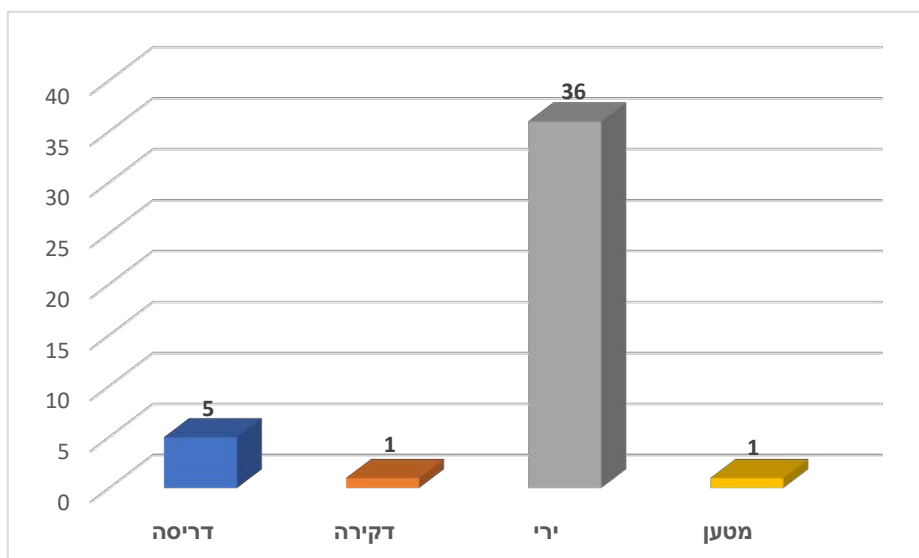
קטלניות הטרור העממי בחתך שנתי

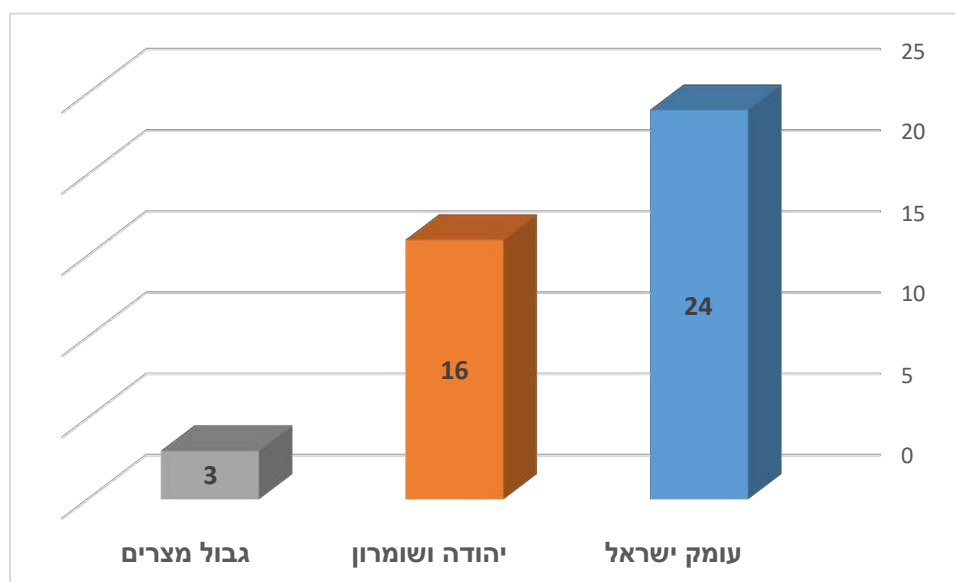
קטלניות הטרור העממי בחתך חודשי

הרוגים לפי סוגי פיגועים

הרוגים לפי אזורים גיאוגרפיים

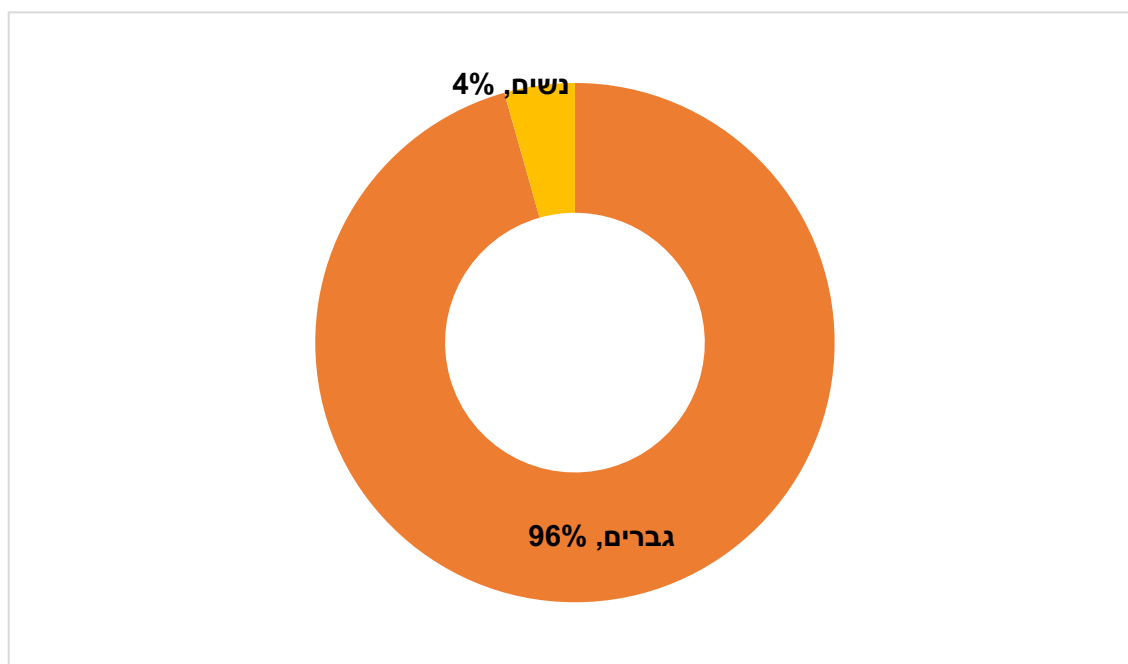
פרופיל מבצעי הפיגועים

◀ מתוך 179 הפיגועים שבוצעו השנה **ברשותנו מידע אודות 114 מבצעי פיגועים**. לגבי שאר הפיגועים, בעיקר פיגועי ירי, לא ידועה לנו זהות המבצעים (מחבלים שנעצרו ולא נמסרו עליהם פרטים, או כאלה שהצליחו להימלט מזירת הפיגוע וטרם נתפסו).

◀ מניתוח פרופיל מבצעי הפיגועים שפרטיהם ידועים לנו עולים מספר מאפיינים:

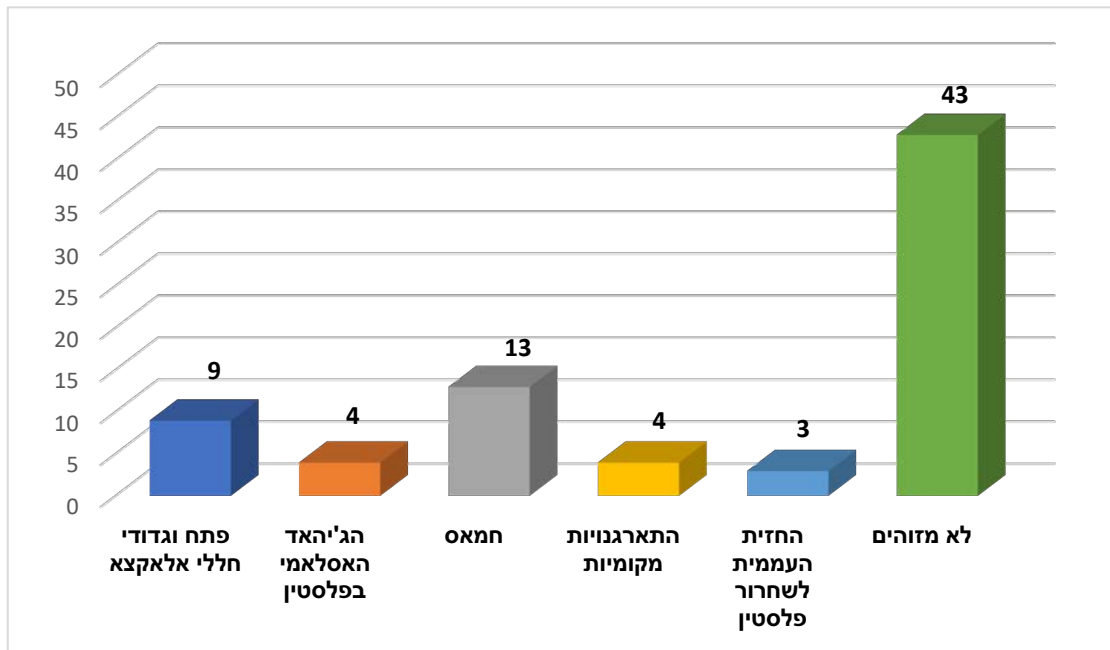
◆ **מגדר: מבין 114 מבצעי הפיגועים, 109 היו גברים וחמש נשים**, אשר רובן ביצעו פיגועי דקירה. יש לציין כי נשים רבות נתפסו לפני שהצליחו להוציא לפועל פיגוע אותו התכוונו לבצע (לאחר שבעת שעברו בעמדות בידוק שונות נמצאו ברשותן כלי נשק, בעיקר קרבים).

התפלגות מגדרית של מבצעי הפיגועים

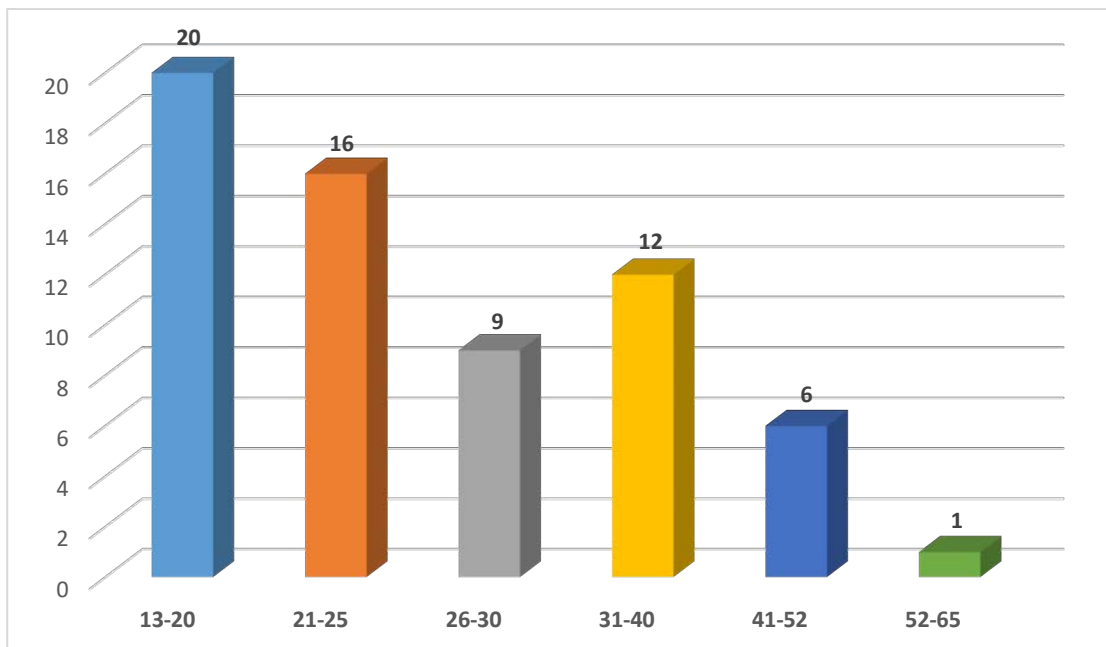
◆ **שיוך ארגוני:** שלא כבשנים הקודמות בהן בלטה תופעת המפגע הבודד, השנה נמשכה ואף גברה התופעה של השתייכות מבצעי הפיגועים להתארגנויות מקומיות. כמו כן בלטה התופעה של התשייכות המפגעים לארגונים "ממוסדים" דוגמת חמאס והג'האד האסלאמי בפלסטין. מבין מבצעי הפיגועים 13 השתייכו לחמאס, תשעה לפתח וגדודי חללי אלאקצא, ארבעה לג'האד האסלאמי בפלסטין ושלושה לחזית העממית לשחרור פלסטין. כמו כן בוצע פיגוע (צומת מגידו) על ידי פעיל חזבאללה שהגיע מדרום לבנון.

התפלגות מבצעי הפיגועים על פי שיוך ארגוני¹⁵

◆ **גיל המחבלים:** גם השנה בלט גילם הצעיר יחסית של מבצעי הפיגועים. מתוך 64 מחבלים שבידנו נתונים אודות גילם, עולה כי רובם המכריע (45) היו בגילאים צעירים של 20-30. יצוין גם חלקם של נערים צעירים בגילאי 13-16 בעיקר בביצוע פיגועי דקירה.

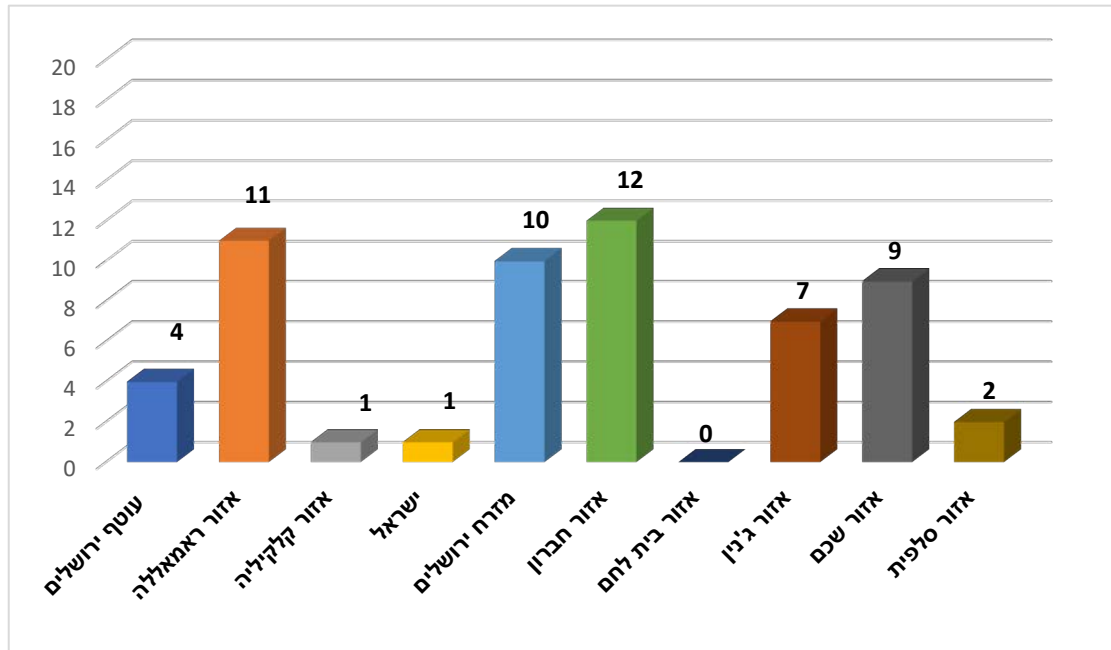
התפלגות גילאי מבצעי הפיגועים בשנת 2023

¹⁵ פיגוע אחד בצומת מגידו בוצע על ידי פעיל חזבאללה שהגיע מדרום לבנון.

◆ **מוצא מבצעי הפיגועים:** ברשותנו מידע אודות מקום מגוריהם של 57 ממבצעי פיגועים. מניתוח המידע אודות עולה כי מוצאם מגוון למדי. בין מבצעי הפיגועים עשרה ממזרח ירושלים וארבעה נוספים מעוטף ירושלים, 12 מאזור חברון ו-11 מאזור ראמאללה. יצוין כי לא תמיד מקום ביצוע הפיגוע תואם למוצאו של המבצע.

מוצא מבצעי הפיגועים

אירועים אלימים נוספים

הפרות סדר

◀ במקביל לפיגועי הטרור העממי נמשכו במהלך השנה הפגנות, אירועי מחאה, הפרות סדר ועימותים אלימים עם כוחות הביטחון הישראליים בירושלים המזרחית, וביהודה ושומרון. מרבית העימותים היו כתוצאה מחיכוך עם כוחות הביטחון באירועים כמו כניסת מתפללים יהודים להר הבית או לקבר יוסף בשכם, הריסת בתי מחבלים או פעילות סיכול ומנע של כוחות הביטחון. חלק מהעימותים היו במהלך הפגנות ומצעדי מחאה שאורגנו מראש.

◀ למרות העלייה בחיכוכים המקומיים, יש לציין כי גם השנה מידת היענות הציבור הפלסטיני לקריאות ההנהגה או גורמים מקומיים להשתתף באירועים המשיכה להיות נמוכה יחסית, כולל הפגנות ומחאות נגד המלחמה ברצועת עזה. ברבים מהאירועים הייתה נוכחות דלה של כמה עשרות בני אדם בלבד.

מוקדי חיכוך

◀ קבר יוסף בשכם: השנה המשיך קבר יוסף בשכם להוות אחד ממוקדי החיכוך הבולטים. העימותים התמקדו בביקורי מתפללים יהודים במקום והם כוונו נגד היהודים ונגד כוחות הביטחון שאיבטחו את כניסתם למתחם.

◀ **חודש רמצי'אן:** כמו בשנים האחרונות גם בשנת 2023 עלתה המתיחות במהלך חודש רמצי'אן שחל בחלקו במקביל לחג הפסח. בתקופה זו גברו העימותים בין כוחות הביטחון הישראליים לבין הפלסטינים במזרח ירושלים ובמתחם מסגד אלאקצא. אם כי הם לא הגיעו לדרגת העימותים שהיתה בשנת 2021 שהביאו בסופו של דבר למבצע "שומר החומות". רוב העימותים היו על רקע ניסיונות פלסטינים למנוע כניסת יהודים להר הבית. יש לציין שלמרות האירועים לא סגרה ישראל את המתחם לכניסת מתפללים מוסלמים והמשיכה לאפשר תפילות סדירות במקום.

אלימות מתיישבים יהודים נגד פלסטינים

◀ במהלך שנת 2023 גבר מספר מקרי אלימות של מתיישבים יהודים ביהודה ושומרון נגד פלסטינים. המתח גבר בעקבות פיגועים שבוצעו באזור חוארה סמוך לשכם ובשליש האחרון של הנה על רקע המלחמה.